

ville folkeslag, som Thyssaetae og Turggae som bodde i uhyre skoger og levde av jakt — strakte seg vel nærmest mot Nord-øst en stor, øde og ulendt egn, full av bjørger, like til Aremphaerne, som hadde meget rettferdige seder og ansås for hellige, og på hin side av dem hever det Rhipæiske fjell seg (Røv i Surnadalen, alias Trollheimen) og bak det ligger det strøk som grenser til Oceanet.» (Nansen: Nord i Tåkeheimen). Jfr. Årbok 1930, Universitetets Oldsaksamling 1930, side 51, Bjørn Hougen: Jaktfunn fra Dalbygdenes folkevandringstid, hvor ljaen fra Graffer, fig. 2, er «Merket», og som jeg vil datere til ca. 370—80 e. Kr.

KOLBJØRN
ERIKSØNN AUNE

Gammelkleivinn

Hammarkleiva heter ei naturskjønn og nedlagt setergrend inni Hemnefjellom. Gråbarka av elde, skakkblåste av vind og fokk ligger de gamle seterbuene og er minnesmerker og budbærere om ei tid som var — og aldri kjem att. Heilt fram til siste verdenskrigen var det liv og røre på Hammarkleivsetrene og der omkring. Det var ikke berre budeier og rappfota gjetergutter som ståka inni der. Nei, onnafolket var største gruppen. Folk var umåte nøysomme før, de for med ljaer og skrapa og slo inni engslettene på plasser hvor vi i dag berre ser kjerr og kratt, og kanskje en tømmerpinne og ei neverflis. Det er høybua, har vore.

Jau, det var virkelig liv i Hammarkleiva den gongen, og de som fikk sjå og være med på dette livet, har vakre minner de aldri glømer. For visst var det slit, men eventyr lell. Det hoja og hauka frå seterstølene, og bortmed ei høybu gaplo ei lettleva rakstetaus. Likevel, det var en eiendommelig fred og stemning uti naturen. Auren vaka i vatn og vauler, og «hukkerharen» knurra oppunder berghamrene. Rundt om i skumre sommarkvelden kunne du sjå små bål som skaut til værs, flamma og brann. I eldskjæret satt kanskje en riktig gammel, gammel én og fortalte. Kan hende var det Gammelkleivinn han fortalte om?

Du skjønner det, at en gong har det bodd folk fast inni Hammarkleiva, men det er stygglenge sia, og vanskelig å vite skråsikkert når. Beboere var det òg på andre plasser i samme traktene, i Jonslia, Strengen og Middagslia. Men han vi kjenner best til i dag, bodde

Kleivgarden, boplassen til Gammelkleivinn, slik den ser ut i dag

på Kleivgarden i Hammarkleiva. Han hette Ola, men blir oftest kalla Gammelkleivinn. Denne Ola'n skal ha vore en overlag stor og førlemma kar, og at kreftene i fullt monn svara til kroppen, kan vi høre av historiene.

Sjøl om det trulig var nøgda med fisk i fjellvatna og langt mer vilt den tid enn i dag, så kan vi lett forstå at det måtte være trasig å livberge på en plass som Hammarkleiva. Våren kom seint, og hausten var kald og tidlig. Å få kornet modent, vart et lotteri. Ikke sjelden måtte Gammelkleivinn dra heimanfrå for å skaffe mat til seg og sine.

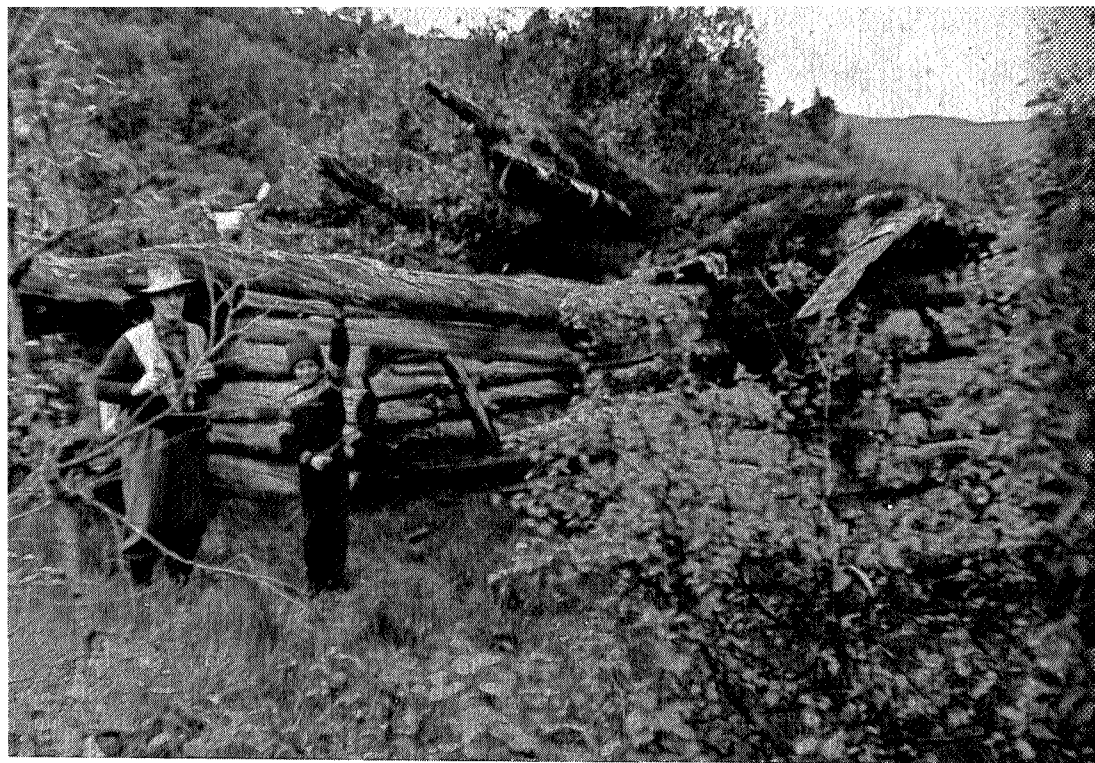
— — —

En vår hadde Gammelkleivinn traska fjella over til Orkdalen for å be om korn, det var rikere åringer der inni. Han kom ned til prestegarden og traff presten sjøl, sies det. Jau, korn skulle det bli

råd med. Presten var sjøl med og såg til at drengen auste opp en sekk bygg av det beste som voks på prestegardsåkrene. Hvem denne presten var, har jeg inga mening om, men en snill mann var han i alle fall. Kan hende var han bonderomantiker og såg en rosemåla glans over de breie akslene til fjellmannen?

Nærmest i spøk, vil vi tru, var det presten foreslo: «Bærer du sekken dalsiden opp uten hvil, så er kornet ditt, min gode Ole!» For den armodslige, men bjønnsterke karen frå fjellgarden var det livsens alvor. Han hufsa sekken på rygg — og gikk. Prestegardsdrengen skulle følge for å sjå hvordan det arta seg. Vel kommet halvveis oppi lia, vart drengen tungblest og måtte sette seg ørlite nedpå. Han såg ikke mer snurten til Gammelkleivinn på den turen, for det var kar som ikke unte seg kvil. «Kleiv som ei geit og bar som en bjønn», slik vart han skildra av drengen. — — Vi kan ta oss den trua at kjempen slengte sekken av da drengen vel var ute av syne, men at han fullt fortjente kornet han fikk, kan det neppe være tvil om.

I måneskinnet en haustkveld kom Gammelkleivinn ruggende forbi Asplia, siste garden i Hollagrenda, med ei sildtønne på ryggen og ei honk storsei i eine handa. Med denne børa hadde han gått heilt frå Vinjeøra, to dryge mil, og enda var det langt att til Hammarkleiva. Ikke til å undres over at Gammelkleivinn var svolten, og at han la veien om nepeåkeren for å rafse til seg av de saftige kunepene. Men borte under låven låg mannen i Asplia og jynte med en gammel geværstaur, bjørnen hadde vore så nærgående den siste tida. Plutselig fikk han sjå det digre gespenstet som gikk borti nepeåkeren og godgjorde seg. Sjelden stor og kraftig skal Ola Kleivgarden ha vore, og med sildtønna på nakken må han ha virka uhorvelig. Mesta trolsk såg han ut i det flakkende månelysset, i hvert fall kunne han tas for en slagbjørn. Aspli-bonden trykte laus, og flintlåsbørsa small som et lite torevær mellom berga. Utysket nedpå åkeren kaut ende i været og gav frå seg et styggvræl. — — — Men mens Aspli-mannen låg skinnflat oppunder låven og niskolv, å skamskyte slagbjørn var ingen trivelig spas, tvisprang Gammelkleivinn innover langsmed elva så det durte i jorda og seljekjerra låg som et drav. Sildlaken risla og rann nedetter ryggen, for kula hadde gått rett inni tønna.

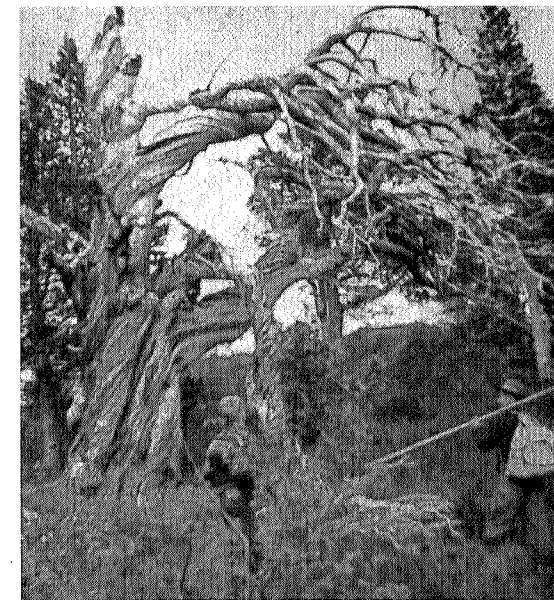
Over alt ligger forfalne, halvveis nedramla høybuer og forteller om tidligere liv og virksomhet

Sjòlsagt sto det respekt av slik en jutul som Kleivgardsgubben, men vi hører lite om at han rauk i tottene på folk og bruka makta si til å denge noen. Om det kom av at han var godslig og blidspent som sterke folk flest, eller at han bodde så avsides, skal være usagt.

Men vart han sint, så vart han sint, og stakkars den som da kom for nære. En dag Gammelkleivinn kom ruggende ned Kleivliene fikk han høre slik aparte sjau og spetakkel nedpå Kleivgarden. Kjapt braut han seg en diger rognsvolk og la i vei nedover. Som han frykta, slik var det. Et mannsterkt og skrålende taterfølge hadde slått seg ned i stua. Rødøygd og fortvila sto kjerringa og kokte graut til pakket. Tatrene hadde trua henne til å finne fram det som fantes av spekemat og suvl i huset. Nå satt de rundt bordet som til gjestebuds, song og svor, og gassa seg med vinterkosten til Kleivgardsfolket. Snart fikk de smake anna traktering. Uten tanke på hvor mange de var, storma den kjempesvære karen inn i stua og slo vilt

omkring seg med svolken. De mørkøygde, ilske fantene glømte forbannelsene sine, samla berre de «syke ungene» og for på dør, og svarte, svære karfolkene dukka seg og sprang som guttunger ut gjennom dørholet. En ung, uvøren en greip etter kniven, men fikk et rapp over nakken, og tok aldri mer verken etter kniv eller anna. Rognsvolken og samme skjebnen råka flere av tatrene, for etter som det sies, var det ikke få tatrer Gammelkleivinn drap den gongen. Men på straff kom han ikke. Drapene vart vel heller oppfatta som ei velgjerning, taterfølgene var jaga vilt den tida. — — Vi forstår forresten godt at tatrene nødig la veien om Hammarkleiva på seinere tokter.

Nåja, tidhjulet har gjort mange omdreiningar sia Ola Kleivgarden herska i fjelldalen sin. Mangt har forandra seg, og i dag snakkes til og med om å regulere og bygge demninger i riket til Gammelkleivinn. Kanskje er det nødvendig òg, jeg vil ikke påstå anna, men likevel, av og til så undres jeg: Enn om Gammelkleivinn hadde fått nyssen i planene, hva da? Ville han kanskje bruke svolken?

Gammelkleivinn har vi sjòlsagt ikke noe bilde av, men det finnes andre kjemper i Hammarkleivtraktene. Sjå bare på denne forblåste «giktbrotn» gaddkjempen — en verdig representant for Gammelkleivinnss samtid